

BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA

ANY I

Barcelona, novembre de 1917

NÚM. 2

SUMARI

	Pàgs.		Pàgs.
Crònica de la Protectora, octubre:		Un prec i una aclaració	28
Premi República Argentina	17	Escoles Ribas, <i>per Joan Bosch Cust.</i> . .	26
Acords de la sessió del dia 9	19	Pedagogia del dibuix, <i>per Blai Vernej</i>	
Acords de la sessió del dia 24	21	<i>Sabaté.</i>	28
Secretari habilitat i administrador . .	24	Bibliografia, <i>per Ll. J. i O.</i>	30
El V Concurs nacional d'Història de		Noves	31
Catalunya	24		

CRÒNICA DE LA PROTECTORA

MES DE OCTUBRE

PREMI REPÚBLICA ARGENTINA

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, segura de fer un alt servei a l'ensenyança primària en el nostre país, ofereix un premi de cinc centes pessetes, costejat per la Comissió Delegada de Buenos Aires, al millor «Projecte de creació d'un Curs complementari a les Escoles Normals, destinat principalment als Mestres i Mestresses de terres de llengua catalana que desitgin aconseguir una preparació completa i adequada per a regentar establiments d'ensenyança en català dintre les millors condicions pedagògiques possibles.»

En aquest Projecte deuen consignar-s'hi les assignatures que ha de comprendre el Curs, els esquemes essencials dels programes

de cada una d'elles, els professors necessaris i els llibres de text més indicats, la forma més convenient d'instal·lació i un pressupost general de despeses i ingressos. Es recomana que el Projecte sia lo més complet possible, a fi que la seva acceptació pugui donar lloc a sa realització immediata sense nous estudis preparatoris.

El terme de recepció acabarà el 21 de març de 1918. El Projecte serà escrit en lletra clara o a màquina, acompanyat d'un sobre clos amb igual lema que el Projecte, contenint el nom de l'autor. El veredictes es publicarà abans de finir el mes de maig subsegüent.

El Jurat que fallarà sobre els treballs que es presentin estarà format per:

N'Eugeni d'Ors, *Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat de Catalunya;*

En Pompeu Fabra, *Membre de l'Institut d'Estudis Catalans;*

En Manel Ainaud, *Director de l'Assessoria Tècnica de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona;*

En Llorenç Jou i Olió, *President de la Comissió Tècnica de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana;*

En Felip Solé i Oliver, *Director de l'Escola Normal de Mestres de Lleida;*

N'Agneta Canalias i Mestres, *Professora de l'Escola Normal de Mestresses de Girona;*

i En Pau Romeva, *Assessor Tècnic de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.*

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana recomana als pedagogs de la nostra terra que responguin a aquesta crida, corresponent així al noble desinterès dels catalans residents a la República Argentina.

Barcelona, octubre de 1917.

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 9

Foren admesos els socis següents: Ferran Serra i Molins i Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou, de Barcelona; Joan Canals i Domènech, Antoni Torra i Guarra, Josep Llorens i Borrell, Jaume Plans i Solà, Eduard Majem i Vilà i Casimir Voltà i Pujol, tots de Sabadell; Ignasi L. March i Batlles, de Manresa; Agusiif Lliteras i Cervera, de Tarragona; Francesc Vayreda i Casabó, Josep Capdevila, Candi Agustí i Trilla, Jaume Gassiot i Magret, Francesc Vayreda i Carrera i Josep M. Masramon i Vilalta, tots d'Olot; Joan Gols i Solé, d'Igualada; Joaquim Rey, de Camagüey (Cuba); Emili Rey, Eduard Thomàs, Lluís Albareda i Francesc Camps, tots de l'Havana; Manuel Tendero i Giral, Josep Vilaseca, Salvador Caraltó, Miquel Gumà, Josep Llampalles, Albert Daroca (fill), Núria Mirabent i Puig, Francesc Sunyer i Pere Cases, tots de Guantànamo (Cuba).

A una afectuosa comunicació del Secretari habilitat sortint D. M. Alcàntara i Gusart, regraciant les atencions rebudes del Consell i oferint-se a servir a la Protectora en lo successiu en tot quant d'ell depengui, s'acorda correspondre-hi estimant en lo que valen els seus serveis i designar els Srs. President, Tresorer i Secretari, perquè preparin la forma de proveir el càrrec vacant.

Se llegeixen comunicacions: de les Comissions Delegades de Tarragona, Manresa, Montevideo i Guantànamo, sobre assumptes de tràmit, així també dels socis D. Josep M. Arnau, de Sabadell, i D. Miquel Guimerà i Casal, d'Ulldecona; de la Comissió Delegada de Santiago de Xile acompanyant l'import de les quotes dels seus associats; de l'Orfeó Barcelonès, sol'licitant llibres per a premis de sos deixebles (que li són concedits) i dels Jocs Florals de Buenos Aires enviant son cartell d'enguany. Invitacions a la Protectora: de la Comissió de la Bandera Catalana de Sarrià, a l'acte d'entrega a l'Ajuntament; del Patronat d'Escoles dels districtes II i VI, als repartiments de premis de les mateixes; del Comitè Executiu de la Festa Major de la Barceloneta, a un acte cultural; de les entitats nacionalistes de Sabadell, als Funerals de N'Enric Prat de la Riba (assistint-hi el President de la Comissió Delegada); i de l'Empresa del Teatre Català de Romea, a sa inauguració de Temporada: havent-se correspost a tots amb regraciament efusiu.

El professor de lectura artística de l'Ateneu Enciclopèdic Popular ha ofert a la Protectora unes places gratuïtes per a alumnes de les escoles per ella subvencionades, de 15 anys per amunt; lo qual se fa públic perquè ho sàpigen llurs respectius directors.

El mestre de Escaldes d'Andorra, D. Ramon Areny, en atenta carta sol'lici-

ta una subvenció per a dar caràcter català a sa escola, acordant-se fer informació sobre el particular per estudiar l'assumpte, tot manifestant-li per de prompte complacència per la seva oferta.

La Comissió Delegada de Girona comunica que l'Executiva del V Concurs Nacional d'Història de Catalunya ha resolt celebrar els exercicis del mateix el dia 23 del corrent, a les quatre de la tarda, en el Grup Escolar de dita ciutat, i el Repartiment de Premis el dia 29, al migdia, en el saló d'actes de l'Ajuntament de la mateixa (festes de Sant Narcís), donant compte alhora de les inscripcions de concursants. S'hi dóna la conformitat.

Han ofert a la Protectora donatius en metàl·lic per a contribuir a les despeses del Concurs de Girona els socis: D. Joan Quer, D. Josep Serra i D. Josep Grau, de Barcelona; D. Alfons Sans i Rossell, de Vilafranca del Penadès, i don Humbert Torres, de Lleida. Donatius en llibres: D. Rafel Monjo i D. Manuel Lladó, de Barcelona, i D. Ramón Sedó, de Capsanes. S'acorda regraciar-los tots.

La Presidència dóna compte d'haver-se enviat un lot de llibres al Col·legi de les M. M. Escolàpies de Sabadell, per a facilitar la instauració en el mateix d'una secció d'ensenyança catalana, essent aprovat.

Se dóna compte d'un ofici de la Normal de Mestresses de Girona accedint a la instauració d'una Càtedra de Gramàtica Catalana en la mateixa. A sa vista i havent-se rebut anteriorment la de la Normal de Mestres, s'acorda oficialar a les Direccions respectives a fi d'obrir totseguit matrícules i cursos.

De don Pere Lloret, President de la Diputació de Tarragona, se rep un avís oficiós sobre la votació de la subvenció de la dita Corporació per a la creació de Càtedras a les Normals de dita ciutat; i s'acorda facultar a la Presidència per a cursar les peticions de dites Escoles de Tarragona sobre el particular, tantost se rebí la notificació oficial de dita subvenció.

El President de la Comissió Tècnica, senyor Jou, retira el dictamen d'aquesta sobre el destí que pot donar-se al «Premi República Argentina» de 500 pessetes per als Concursos Pedagògics de la Protectora ofert per la Comissió Delegada de Buenos Aires, a fi d'estudiar-lo més detingudament.

Tenint-se notícia que el Regidor de Mataró, senyor Borràs, ha proposat a son Ajuntament la instauració d'una Càtedra de Gramàtica Catalana en l'Escola d'Arts i Oficis de dita ciutat, s'acorda felicitar-lo per sa plausible iniciativa, preguntant-li que treballi perquè en dita Escola s'hi donin totes les ensenyances a base catalana, com se fa amb actius resultats en les Escoles similars de Barcelona i Badalona.

La Presidència dóna compte d'haver-se donat darrerament amb gran èxit, sota els auspicis de la Protectora, conferències pedagògiques a Olot i a Molle-rusa, la primera pel Conseller Secretari senyor Rossell i Vilà, i la segona pel

Tècnic Assessor senyor Romeva, enterant-se'n el Consell amb satisfacció. També dóna compte d'haver-se enviat a l'Orfeó de Graus la quantitat per ell sol licitada, producte de la venda particular entre els socis dels bitllets enviats per a cobrir el dèficit de sa visita a Barcelona.

I així mateix d'una visita del distingit escriptor don Josep Roca i Roca per a oferir a la Protectora els volums darrerament publicats contenint la producció literària de l'eximi patrici N'Antoni de P. Aleu, resident a Buenos Aires, el qual donatiu és acceptat amb viva complacència.

Finalment, havent pres possessió de la Presidència de la Diputació de Barcelona el Sr. D. Joan Vallès i Pujals, s'acorda saludar-lo oficialment, pregant-li que es preocupi en son nou càrrec del problema de l'ensenyança catalana; i havent mort l'esposa del distingit consoci i col·laborador N'Antoni Sansalvador, se resol comunicar a aquest el condol de la Protectora per tant dolorosa pèrdua.

Ha assistit a la sessió, el Secretari de la Comissió delegada de l'Havana, N'Enric Sala, que es troba transitòriament a Catalunya.

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 24

Foren acceptats els socis següents: Francesc X. Altés, Juli León i Calàs, Gabriel Cordoní i Vilanova, Manuel Roca, Josep Baguñà i Martra, Enric Guix, Ermengol Casacuberta i Vilalta, Frederic Barris i Clascar, Santiago Rubert i Laporta, Manuel Balet i Crous, Francesc Piella i Surerol, Joaquim Vilà i Marquès, Vicens Buxadè i Portals i l'Associació «Catalunya» del districte V, tots de Barcelona; Claudi Dorca i Blanch, Josep J. Sacrest, Victorià Galfí i Lalande i Ramon Pujolar i Huguet, tots d'Olot; Antoni Martí i Joan Monllor i Pujalt, de Sabadell; Rosa Pascual i Ubach Vda. de Salvans, de Terrassa, i Pere Blasi i Maranges, de Torroella de Montgrí.

I, com sia que a Olot el nombre de socis permet ja l'existència d'una Comissió Delegada, s'acordà oficiar al soci més antic de dita població, En Josep Saderra, pregant-li que vulgui convocar sos companys per a constituir dita Comissió local i nomenar la Junta corresponent.

Del soci de Sabadell En Francesc Armengol i Duran se rep la quantitat de 50 pessetes, que és lliurada a la Comissió Editorial, acordant-se el regreïament.

Se llegeixen comunicacions dels socis En Candi Agustí, d'Olot, En Ramon Sedó, de Capsanes, en En J. Cusi, de Figueres, sobre assumptes de tràmit; de l'Escola Mossèn Cinto, regreïant l'haver-li proporcionat una professora i acceptant dos nois subvencionats per la Protectora; del soci de Mollerusa el notari En Josep Comes i Sorribes oferint a l'Associació el Patronatge de les ense-

nyances de Gramàtica Catalana i Història i Geografia de Catalunya que es donen ja en la Societat L'Avenir de dita població (el qual patronatge és acceptat amb joia); del soci de Balaguer i diputat de la Mancomunitat En Josep Cabeceran acompanyant un cartell de convocatòria del Concurs d'Ensenyança Catalana obert en dita localitat, sol·licitant donatiu de llibres per al mateix (que és concedit) i la Presidència de Concurs a la Protectora (que l'accepta en principi); del President de la Diputació de Barcelona En Joan Vallès i Pujals corresponent a la salutació que se li havia endreçat i oferint preocupar-se en son càrrec del foment de l'ensenyança catalana; del Centre Excursionista de Catalunya invitant a la seva Sessió Inaugural del present curs, per assistir a la qual se deleguen els consellers Mossèn Griera i senyor Rossell i Vilà; i de la Biblioteca de Catalunya, la col·lecció de Butlletins de la mateixa corresponent al darrer any, acordant-se el regreïament.

La Comissió Delegada de Girona dóna compte dels darrers treballs preparatoris de la Comissió Executiva per al V Concurs Nacional de Història de Catalunya, que fan assegurar son èxit. El Consell a petició de la mateixa nomena, per a completar al Jurat del Concurs, els senyors següents: En Joaquim Miret i Sans, En Daniel Girona i Llagostera, En Jaume Massó i Torrents, En Ferran Valls i Taberner, En Ramon d'Alós, En Francesc Flos i Calcat i En Rafel Monjo.

Per a contribuir al referit Concurs de Història s'han rebut donatius en metàl·lic de don Francesc Serra, don Rafel Campalans i el Doctor Carreras Artau, de Barcelona, i en llibres, del Vicari General de Mallorca Mn. Antoni Alcover, havent fet el conseller i Senador per Girona En Frederic Rahola donatius d'una i altra mena.

De l'Ajuntament de Girona se llegeix una comunicació oficial participant haver-se atorgat la subvenció demanada per a les Càtedres de Gramàtica Catalana de les Normals de dita ciutat, acordant-se correspondre-hi amb el regreïament.

El President de la Diputació de Tarragona comunica oficiosament la concessió de la subvenció demanada per a les Càtedres de Gramàtica Catalana de les Normals de dita ciutat, manifestant demés ses gestions particulars per a la immediata i profitosa aplicació de la mateixa. Se'n pren nota amb gran satisfacció, havent-se ja oficiat a la Direcció de Normal de Mestres de Tarragona sol·licitant l'autorització corresponent per a començar totseguit el present curs.

A una comunicació de la Federació d'Obreres manifestant dar-s'hi en llengua catalana les principals ensenyances, però mancant-hi la de Gramàtica, se respon oferint subvencionar una càtedra d'aquesta, encarregant a l'Assessor Tècnic perquè curi de proveir-la d'acord amb la Presidenta de dita Federació, Sra. Domènech de Canyellas, del Consell de la Protectora.

Referint-se a la provisió del càrrec vacant de Secretari i Administrador de l'Editorial Pedagògica, s'acorda proveir-la per Concurs, aprovant-se les condicions per al cas i dant temps fins al 15 de novembre per a la presentació de sol·licituds.

Se dona compte que el Jurat per al Concurs obert per a la publicació d'una Geografia de Catalunya de caràcter elemental, acorda aprovar definitivament el treball de don Pere Blasi, de Torroella de Montgrí, dictaminant que procedeix fer-li remesa del Premi de 500 pessetes generosament ofert per al cas pel distingit patrici resident a Buenos Aires don Antoni de P. Aleu. S'accepta el veredict del Jurat, acordant-se regraciar tots sos indiyiduu per la seva valiosa cooperació i fer la proclamació del veredict definitiu en el solemne acte de la Repartició de Premis del V Concurs Nacional d'Història de Catalunya celebrador a Girona el dia 29 d'octubre, donant el Premi al mateix temps a son autor.

La Comissió Tècnica presenta son parer sobre l'adjudicació del Premi «República Argentina», d'import 500 pessetes, graciosament ofert per la Comissió Delegada de Buenos Aires, a l'autor del millor «Projecte de creació d'un Curs Complementari de les Escoles Normals, destinat principalment als Mestres i Mestresses de terres de llengua catalana que desitgin aconseguir una preparació completa i adequada per a regir amb profit establiments d'ensenyança en català dintre les millors condicions pedagògiques possibles.»

El Jurat calificador el formaran: N'Eugeni d'Ors, Director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat; En Pompeu Fabra, de l'Institut d'Estudis Catalans; En Manel Ainaud, Director de l'Assessoria Tècnica de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona; En Llorenç Jou i Olió, President de la Comissió Tècnica de la Protectora; En Felip Solé i Olivé, Director de la Normal de Mestres de Lleida; N'Agna Canalias i Mestres, professora de la Normal de Mestresses de Girona, i En Pau Romeva, Assessor Tècnic de la Protectora.

El plec de condicions d'aquest patriòtic i trascendental Concurs s'acorda proclamar-lo també a Girona en el solemne acte del V Concurs Nacional de Història de Catalunya per a major difusió del mateix i estímul de noble desinterès en pro de l'ensenyança catalana.

Finalment, havent-se presentat al Consell el primer nombre del BUTLLETÍ oficial de l'Associació, s'acorda haver-lo vist amb joia, fent-ho constar en acta en honor a la Comissió Especial que el té a son càrrec.

SECRETARI-HABILITAT I ADMINISTRADOR

Condicions per a la provisió del càrrec de Secretari-habilitat i Administrador de la Editorial Pedagògica:

1.ª Se destinaran als treballs de la Protectora la totalitat dels dies laborables, essent la tasca normal des de les nou del matí a la una de la tarda, i desde dos quarts de quatre d'aquesta, a dos quarts de vuit del vespre, sense perjudici a ocupar-hi altres hores quan ho requereixin les circumstàncies anormals (en dies feiners i festius).

2.ª El sou base serà de dues centes pessetes al mes, pagades a la vencuda, depenent els augments successius del zel i activitat de l'interessat i de la marxa progressiva de l'Associació.

3.ª Els aspirants deuran subjectar-se a les proves de capacitat sobre redacció, mecanografia i comptaduria de llibres, que resolgui una Comissió especial del Consell Directiu, composta per sos President, Tresorer i Secretari, la qual podrà, si ho creu convenient, assessorar-se de persones tècniques per a judicar els exercicis dels aspirants.

4.ª El nomenament es farà pel Consell Directiu, a proposta de dita Comissió especial, tenint en compte les sol·licituds presentades, les proves que s'hagin practicat (si així s'ha cregut convenient) i els informes particulars que es tinguin sobre els aspirants; podent-ho fer lliurement, i sense haver-hi lloc a reclamacions de cap mena sobre els motius de l'elecció.

5.ª El nomenament es farà per un any, al cap del qual podrà confirmar-lo o anul·lar-lo el Consell segons el seu criteri, avisant a l'interessat en aquest últim cas amb un mes a l'avançada o pagant-li una mesada d'excés sobre el temps servit. Però el Consell es reserva el dret de prescindir de la persona designada totseguit de registrar mancaments provats en son càrrec i quan estimi sa actuació perjudicial a l'entitat, ja sia per no dedicar-hi el temps degut, ja sia per irregularitat en els serveis prestats o per altres defectes de índole tècnica o moral.

EL V CONCURS NACIONAL D'HISTÒRIA DE CATALUNYA

A Girona es celebrà el diumenge dia 28 d'octubre el V Concurs Nacional d'Història de Catalunya, l'èxit del qual no desdigué dels assolits pels concursos anteriors.

Presentaren alumnes a concurs, els mestres: donya Carme Auguet, les Germanes Dominiques i don Sebastià Pla, de Girona; Germanes Dominiques, del Pont; don Pere Blasi, de Torroella de Montgrí; Mn. Miquel dels Sants Boada, de Sant Feliu de Guíxols, i don Jaume Arquer, de Bellcaire d'Urgell. També alguns infants es presentaren lliurement.

Efectuats els exàmens, a l'edifici del Grup Escolar, per quatre jurats formats de prestigioses personalitats de Girona i Barcelona, donaren el resultat següent:

Premis d'honor: 125 ptes.—Secció de noies: s'adjudicà a Maria Comas i Ros, de Girona. Secció de nois: a Alexandre Marfí, de idem.

Premis ordinaris.—Secció tercera: Segon premi, 45 ptes., Josep M. Peix, de Girona.

Secció segona. Noies. Segon premi, 30 ptes.: Rosaura Terradas, de Girona.

Nois. Primer premi, 50 ptes.: Jordi Arquer, de Bellcaire de Urgell; Segon premi, 30 ptes.: Lluís Geli, de Torroella de Montgrí, i Salvador Nadal, de Girona.

Secció primera. Noies. Segon premi, 15 ptes.: Joaquina Comas, de Girona.

Nois. Primer premi, 25 ptes.: Joan Soler Llanueta, de Sant Feliu. Segon premi, 15 ptes.: Josep Bofill, de Torroella de Montgrí; Martí Palahí i Joaquim Casanovas, de Sant Feliu de Guíxols.

Altrament foren concedits premis en llibres, de valor proporcionat a la qualificació obtinguda, a tots els altres infants que prengueren part en el Concurs. També es concediren altres premis—consistentes en valiosos objectes, donatius del doctor don Josep Pou i Batlle—als alumnes assistents al seu curs d'Història de Catalunya, que han demostrat major constància i aplicació.

Als mestres donya Carme Auguet i don Sebastià Pla els fou atorgada Menció d'Honor i un valios obsequi per l'entusiasme i eficàcia amb què han contribuït a preparar els seus deixebles per al Concurs.

I, finalment, s'atorgà un Diploma d'Honor i agraïment al doctor don Josep Pou i Batlle per l'importantíssim adjutori aportat a l'obra del Concurs, mitjançant el curs preparatori que amb un èxit inusitat ha anat i continua donant a les sales del Grup Escolar.

L'acte del repartiment de premis tingué lloc el dia 29, al matí, al saló de sessions del Consistori gironí. Presidí el Dr. Pou en representació del

senyor Bisbe, acompanyat de l'alcalde de la ciutat, representant del president de la Diputació, regidors, directora de l'Escola Normal de mestresses i professors de la de mestres; director i professors del Grup Escolar, mestres oficials, el president de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i altres.

Després d'un bell parlament del doctor Pou i de la lectura de la Memòria pel secretari de la Comissió delegada de la A. P. de la E. C. don Abelard Fàbrega, es procedí a repartir els premis als seus guanyadors.

A continuació el president de l'A. P. de l'E. C. declarà haver-se atorgat definitivament el premi de 500 pessetes ofert pel doctor D. F. de P. Aleu, de Buenos Aires, al millor tractat de Geografia de Catalunya de caràcter elemental, a don Pere Blasi, mestre de Torroella de Montgrí, el qual acudí a rebre'l en mig d'una esclatant ovació, finalitzant l'acte amb un patriòtic parlament del senyor Folguera.

UN PREC I UNA ACLARACIÓ

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana agrairà que de la seva actuació se'n vulguin fer eco els periòdics de la nostra terra, reproduint o extractant els articles continguts en l'anterior «Crònica de la Protectora».

Del restant text que publiqui el BUTLLETÍ en seran sols responsables els firmants i, en darrer terme, el Comitè al qual la direcció i redacció del BUTLLETÍ han estat encomenades.

ESCOLES RIBAS

Al passatger i al vianant que per la carretera de Sant Cugat se dirigeix per primera vegada cap a Rubí, poc abans d'arribar a la vila li crida l'atenció un edifici gran, molt gran, joliu, molt joliu, assegut en un pujollet, rodejat de jardins, cerclat de paret i reixa, a la dreta del camí: són les Escoles Ribas i els seus annexos, rialleres com poques, gojoses del seu origen, del seu passat i del seu present.

El seu origen és quasi tan humil com honrós. Una família emprenedora munta una fàbrica de velluts a Rubí, i a força de treballs i estalvis reuneix un bon capitalet, que el darrer supervivent deixa per a beneficència. Aquesta família era la de D. Pau Ribas, amb els seus fills D. Frederic, D. Ros-

send i D. Lluís. De manera que l'origen de les Escoles Ribas són: *treball i estalvi*.

Ja D. Frederic inicià l'idea d'aixecar una escola a Rubí, influït tal vegada per la seva santa muller, D.ª Carme Gual, en vista de les males condicions higièniques i pedagògiques de les escoles públiques de la població; idea que D. Lluís concretà deixant als seus marmessors l'encàrrec de fundar en l'esmentada vila una escola gratuïta de primera ensenyança.

Per sort, els Hereus de Confiança de D. Lluís Ribas i Regordosa foren D. Jaume Carner, D. Eduard Amat i D. Josep Vantolrà; i en compte d'una escola com tantes altres, aixecaren les Escoles Ribas, que per desgràcia és difícil trobar-los pariones, en les que despengueren unes 500.000 pessetes per a edificar-les i vestir-les i es destinen de 40 a 50 mil pessetes anuals per a sostenir-les; tenint a son servei un Director, cinc mestresses, tres mestres, un professor de Religió i Música, un conserge, una portera i un jardiner.

Tot és gran i tot és nou en les Escoles Ribas; des de l'edifici, fins a l'elecció del personal docent, feta per un procediment que no sé si té precedents i que no és pas probable que tingui gaires imitadors. Després de les informacions que tingueren per convenient fer, s'oferí la Direcció a un mestre a qui ni directament ni indirectament cap vincle ni relació l'unia amb els senyors Hereus de Confiança.

I no això sols; sinó que fent-se càrrec de la compenetració que ha d'haver-hi entre mestres i Director, perquè resultin fecundes les tasques escolars, digueren a aquest: «Aquí té V. els expedients personals dels aspirants, i tal dia presenta V. proposta. Si aquí hi troba a faltar algun company que pugui convenir a les Escoles, faci V. amb ell allò que nosaltres fem amb V.: vagi'l a buscar.»

Sense cap pressió ni la més petita indicació de part de qui podia fer-les, se formulà la proposta, que fou acceptada sense discussió.

Devant la grandesa de l'obra realitzada i de l'altesa de mires que caracteritza el passat de les Escoles Ribas—o sigui des de la seva concepció fins a l'obertura—un no pot menys que descobrir-se i dir ben alt amb orgullosa satisfacció: «Així es fa a Catalunya.»

Del seu present ¿què puc dir-ne?

Podria, sí, dir-ne quelcom; però em limitaré a dir que al començament

del curs passat—que fou el primer—quedaren vacants 13 places per a completar la matrícula de 320.

En començar el present curs, estan completes les vuit classes de 40 alumnes i resta un sobrant de 44 aspirants.

Això dóna a entendre que els pares estan satisfets de ço que es fa a les Escoles Ribas, com ho estan també els seus deixebles, els seus mestres i el seu Director.

JOAN BOSCH CUSÍ

PEDAGOGIA DEL DIBUIX

Acaba de tenir lloc a Barcelona, del 3 al 27 del mes de setembre, un *curs breu* de Pedagogia del Dibuix a benefici dels mestres públics de Catalunya.

Els professors d'aquest curset breu, En Víctor Masriera i sa esposa Na Ramona Vidiella, ne dirigeixen des de l'any 1912 un de *permanent* a Madrid, per als mestres nacionals i professors especials de dibuix que ho sol·licitin de tota Espanya. I són tals els resultats sorprenents que s'obtenen, que per iniciativa de la pròpia Direcció General de 1.ª ensenyança i sota el Patronat del Rector d'aquesta Universitat i Inspector Quefe provincial, s'ha volgut que es veiés a Catalunya ço que aquestos dos catalans feien a Madrid.

Els mestres cursilistes podien ésser 30 de fora de la capital i 10, honoraris, de Barcelona. Però, per ganes, em penso que molts més hi haurien fet cap, puix avui ja és cosa corrent entre els mestres espanyols i singularment els de poblacions un xic crescudes, el concedir a aqueixa disciplina una relativa grossa importància dins del programa escolar, perquè s'està convençut que el dibuix, ensenyant a observar bé la realitat, desenrotlla la personalitat del nen, el sentit de les proporcions i l'esperit de l'anàlisi; fa flexible i obediènt aqueixa mà que demà serà, en molts casos, un orgue tècnic i artístic; desperta també el bon gust en contemplar l'harmonia de les ratlles, de les proporcions, dels colors, i, sobre tot, iniciant el nen en l'escriptura de les formes, dóna un medi insubstituïble en les edats primeres per al coneixement del propi infant. El mestre que sap llegir un dibuix, molts dibuixos, pod aprofundir en l'ànima del nen, que és la primera feina per a assentar tot el treball escolar.

Tenint en compte això, aquella veritat tantes voltes repetida que tots els nens tenen moltes ganes de dibuixar fins que els ensenyen de dibuix, no pot realitzar-se en el mètode del senyor Masriera, perquè per a basar-lo ha anat precisament a estudiar l'evolució natural del dibuix lliure en el nen. En lloc de prohibir-li, com fins poc, el dibuix de fantasia, al revés, recomanar-li.

Durant uns quants anys ha fet mils d'experiències sobre dibuixos espontanis dels nois, a l'estranger i Espanya; ha buscat els trets comuns dins lo rudimentari, lo no tan primitiu, lo més ben observat, etc., ha pogut trobar les etapes que es mostren en el desenrotllament del llenguatge gràfic del nen. I aquest camí de la naturalesa, seguit per cents i cents alumnes, l'ha anat precisant, marcant, diferenciant, estudiant els obstacles que ofereix i les facilitats que hi troba i aprofitant-ho tot per a redactar una ordenació, un programa que entre ell i els mestres ratificaran aquí, rectificaran allà en les mils i mils experiències que aniran fent encara avui, demà i sempre.

Al principi, ja des de la primera secció dels parvulets, s'excitarà i elogiarà aquell ingenu i abans proscrit dibuix de fantasia. I poc a poc, escalonadament, se l'anirà substituint per les diferents varietats del dibuix del natural i el decoratiu d'invenció. Però en la presentació ordenada d'assumpes i models i motius, el mestre sempre deixa al fioi el lloc principal, perquè és ell qui dibuixa i es millora i en gosa. Nosaltres, com quan els portem a la muntanya, un cop hem escollit indirectament el lloc on poden jugar, cuidar d'una mica lluny que no es facin mal. Quasi res més. Avís, correcció. Fer notar les lleis, les faltes, els encerts.

Per a donar una idea clara de com estima el senyor Masriera la llibertat del noi, copiem-li aquesta frase: «El millor mètode pedagògic, aplicat mecànicament, val molt menys que el pitjor mètode viscut pel mestre i els deixebles».

Dins d'aqueix esperit té fet un programa complet per a tres seccions d'escola de pàrvuls i tres graus d'escola primària. I tot això que a Madrid ho desenrotlla en dos anys, aquí, per apremis del temps, ho ha hagut de condensar en vint lliçons. No obstant, el curset ha estat molt ben aprofitat. Mestres i mestres-deixebles, encantats de la feina feta, i aquestos últims no sols convençuts de la bona orientació del nou mètode, sinó disposats també a ésser entusiastes col·laboradors de les futures experiències.

BLAI VERNET SABATÉ

BIBLIOGRAFIA

COMPLIMENTS, per Manel Marinel·lo. — Barcelona, Successors de Blai Camí, llibrers-editors. Preu del exemplar, 1'50 pessetes.

Aquest llibre és un dels darrers apareguts en llengua catalana i destinat als infants. L'autor, qui té la mà trencada en la tasca difícil d'escriure coses intel·ligibles i interessants per la quitxalla, ara ens dona «una col·lecció de felicitacions i enhorabones en vers per les festes més capdals de l'any». Algú trobarà antiquada aquesta mena de llibres al qual pertany el del senyor Marinel·lo; mestres hi ha que els tenen proscrius de llurs escoles, per entendre que és rutinari i fins de mal gust, que els nois i noies, quan volen felicitar una persona per qualsevol motiu joïós, aprenguin de cor o copiïn al peu de la lletra una troçada d'un llibre. Però a les famílies, fins a les de certa il·lustració, els fa pler, el dia del sant del papà o quan compleix els anys l'avi, que el nen o la nena recitin o llegeixin la *dècima* apresada o copiada en l'escola. I els mestres, quasi tots, de grat amb o una mica de violència, deixem que el costum segueixi; aquest costum que el senyor Marinel·lo voldria catalanitzar amb el seu recent llibre, segons diu en els «quatre mots» de pròleg, plens de modèstia i senzillesa. —LL. J. i O.

INFANTS I FLORS, poesies de diversos autors, col·leccionades per Ignasi Iglesias. — Preu de l'exemplar, 0'50 pessetes.

«Per a vosaltres, xamosos nois de Catalunya, i en celebració de la tercera *Festa d'Infants i de Flors*, hem aplegat, com en un pomell de tendreses, els moments que en diríem infantils o esmentadors de les coses de la mainada dels nostres poetes més inspirats. No s'ha fet exclusió de cap, deliberadament. Si algun n'hi falta, es deu a que, per no haver-hi pensat abans, no s'ha tingut prou temps per a llegir o rellegir l'obra de tots». Aquestes són les paraules primeres de les que l'Iglesias escriu als nois catalans, fent-los la presentació del petit volum de poesies, que es vengué en la Festa d'Infants i de Flors d'enguany. Tots els fruits econòmics de la festa, com en anyades anteriors, han vingut a parar al tresor de la Protectora de l'Ensenyança Catalana, i és bé d'aplaudir, per lo espiritual, la forma amb què el senyor Iglesias col·laborà en la festa i vingué a augmentar els beneficis. —LL. J. i O.

NOVES

CONFERÈNCIA. En Joan Benejam, pedagog menorquí i mestre jubilat de Ciutadella, donà en el Paranimf de la Universitat una conferència organitzada per l'Associació de Mestres nacionals de la província, tractant de «La primera ensenyança sota un nou aspecte.»

A MANRESA. El nostre company senyor Jou i Olió estigué a Manresa, en l'entitat de mestres públics titulada els Amics de la Cultura, donant-hi una conferència el tema de la qual deia: «Comentaris a una enquesta que, sobre pedagogia local, fou realitzada a Suïssa.»

CONVERSES PEDAGÒGIQUES. Tractant d'un opuscle d'En Cossío: *El Maestro, la Escuela y el material de Enseñanza*, En Josep Parunella va inaugurar a l'Ateneu Enciclopèdic Popular el curs íntim de converses organitzades per la secció de Pedagogia. Seguidament, a la vetlla dels dissabtes, segons hem anat llegint en la premsa diària, N'Artur Martorell tractà de «¿Quines matèries deuen ensenyar-se en l'escola?» i «De com l'escola és una imposició», i En Julià Planas i Ferrer va parlar d'«El mètode Pestalozzi.»

ASSOCIACIÓ QUE ES PROJECTA. A l'Escola Normal de Mestres d'aquesta ciutat tingué lloc una assemblea per a constituir una associació general del magisteri, de la qual puguin formar part els normalistes, els titulats sense destí, els interins, els propietaris i els mestres de les escoles privades.

CURSET DE GIMNÀSTICA. Sota els auspicis del Deganat de mestres nacionals de Barcelona, el capità d'infanteria senyor Martínez Vallespí explicà en la Universitat un curs breu de gimnàstica, al qual assistiren molts mestres i mestresses.

ASSEMBLEA D'ATENEUS. Alguns dels principals ateneus de Catalunya pensen celebrar a Barcelona, el vinent desembre, una assemblea per a estudiar «els ideals que seran norma de tota acció de les democràcies modernes una vegada acabada l'actual guerra europea.» Entre els temes que s'assenyalen, podem esmentar aquests dos: «Els problemes sobre la formació espiritual de les joventuts obreres,» per En Lluís de Zulueta, professor de l'Escola d'Estudis Superiors del Magisteri, de Madrid, i «De les qüestions

modernes d'educació,» per En Josep Piñol, professor de l'Escola Normal de Mestres de Lleida.

RECORDS DE L'INFANTESA. *El Clamor del Magisterio*, en sa secció titulada *Columna Catalana*, segueix publicant les «contestes a l'enquesta sobre els records primers o més antics», que fou oberta pel maig, especialment perquè hi prenguin part els mestres d'escola. La característica de les contestes, és que els qui avui fan de mestre guarden sentiments d'afecció, de simpatia i de respecte per les persones que els rodejaren durant els primers anys de la vida.

LEGISLACIÓ ESCOLAR ESPANYOLA: CLASSES NOCTURNES. Per reial ordre del Ministeri de Instrucció pública, data de 30 de setembre, es disposa que totes les escoles públiques que de dia són servides per mestres, tinguin classes de nit a les vetlles d'hivern, des del novembre fins al darrer de març, perquè puguin assistir els joves de dotze anys en amunt. Un periòdic professional, aplaudint la recent disposició, diu que no es poden negar aquests dos fets: «1.er En quant als mestres, la gratificació per la classe de adults representa una millora de sou en si petita, però relativament respectable si es considera la vida penible, gens ampla, dels molts mestres que no tenim altre font d'ingrés que els guanys de la professió, a la qual dediquem totes les energies. 2.^{on} En quant a l'ensenyança, és d'un alt sentit previsor i d'un noble caient democràtic, que tota la jovenalla, del camp com de la ciutat, tingui durant els vespres d'hivern, si aprofitar-la volen, una manera fàcil de rebre la cultura elemental que no trobaren en els anys de l'infantesa, o repassar els coneixements que l'oblit ompli de pols, o encara augmentar la preparació rebuda en els cursos de l'escola primària...»

CANVI DE MINISTRE D'INSTRUCCIÓ. En dur a l'impremta els originals del present BUTLLETÍ, queda resolta la crisi ministerial, caient el govern que presidia el senyor Dato i formant-se un govern de concentració. Amb aquest motiu, don Rafel Andrade deixà la cartera del Ministeri d'Instrucció Pública, venint-lo a substituir En Felip Rodés i Baldrich, diputat a corts pel districte de Balaguer, a qui desitgem bons encerts en favor de l'ensenyança. Al Ministeri d'Hisenda hi ha passat un altre diputat català, En Joan Ventosa i Calvell, que la Protectora té l'honor de comptar entre els seus socis.